

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Етико-правові засади в галузі охорони здоров'я»

Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітня програма	Менеджмент в галузі охорони здоров'я
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус навчальної дисципліни	вибіркова
Код навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми	ВК 3
Семестр вивчення	5-й семестр
Кількість кредитів ЄКТС / годин	5 / 150
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 32 год.
	Практичні, семінарські заняття - 16 год.
	Самостійна робота – 102 год.
Вид індивідуального завдання	Практичні завдання, доповідь
Форма підсумкового контролю	Залік
Кафедра (назва, № кабінету, контактний телефон, e-mail)	Кафедра Менеджменту і адміністрування
Викладач /і:	
Контактна інформація викладача/ів:	
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Очні консультації: згідно з графіком Дистанційні: електронна пошта, групи у Вайбері, Телеграмі
Анотація навчальної дисципліни	
Розробка й дотримання медичними працівниками специфічних етичних та деонтологічних вимог і правил розглядається професійним лікарським співтовариством як необхідна й фундаментальна засада повноцінного функціонування системи охорони здоров'я та головна умова реалізації важливої соціально-культурної і духовної ролі в сучасному суспільстві. Навчальна дисципліна «Етико-правові засади в галузі охорони здоров'я» являє собою узагальнення питань етичних та правових основ надання медичної допомоги, спрямована на формування менеджера в галузі медичного обслуговування за рахунок набуття знань з етичних та правових основ фінансування, організації роботи медичних установ, а також прав, обов'язків та відповідальності пацієнтів, лікарів та медичних закладів.	
Мета навчальної дисципліни:	

оволодіння сукупністю знань з правового регулювання галузі охорони здоров'я в Україні, засвоєння міжнародних етико-правових норм організації охорони здоров'я, опанування теоретичних знань з етико-правових взаємовідносин галузі охорони здоров'я. Систематизувати моральні орієнтири невідкладної, планової, превентивної допомоги та інших видів професійної діяльності медичних працівників, а також закріпити єдину систему критеріїв оцінки етичних засад фахової поведінки і діяльності.

Мета орієнтована на формування у студентів таких компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства;
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою;
ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті;
ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) ;
СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо;
СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення;
СК13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми)

ПРН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства;
ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень;
ПРН5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації;
ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
ПРН13. Демонструвати здатність на професійному рівні спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

Очікувані результати навчання

Сформувати вміння приймати управлінські рішення з урахуванням етичних норм, законодавства України про охорону здоров'я та Конституції України.
Ознайомити з міжнародними принципами надання медичної допомоги, правовими основами регулювання організації охорони здоров'я.
Допомогти засвоїти права та обов'язки лікувальних закладів і громадян при наданні медичної допомоги.
Узагальнити вивчення етичних та правових аспектів бізнесу в галузі охорони здоров'я.

Зміст навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Права та обов'язки громадян України в галузі охорони здоров'я
Право на охорону здоров'я. Гарантії права на охорону здоров'я. Державний захист права на охорону здоров'я. Обмеження прав громадян, пов'язані зі станом їх здоров'я. Обов'язки громадян у галузі охорони здоров'я.

Тема 2. Міжнародні засади медичної етики

Міжнародний кодекс медичної етики. Лісабонська декларація відносно прав пацієнта. Декларація по правам людини та особистої свободи медичних працівників. Декларація відносно незалежності та професійної свободи лікаря. Декларація відносно еутаназії. Гельсінська декларація. Декларація відносно трансплантації людських органів. Положення про торгівлю живими органами. Європейський кодекс соціального забезпечення.

Тема 3. Конфіденційність медичної інформації (лікарська таємниця)

Етико-правові аспекти змісту лікарської таємниці. Категорії суб'єктів, що несуть відповідальність за збереження лікарської таємниці. Абсолютний характер лікарської таємниці. Міжнародна практика встановлення меж конфіденційності медичної інформації.

Тема 4. Право громадян України у виборі лікаря та лікувального закладу

Державна система охорони здоров'я. Індивідуальні приватні медичні заклади. Партнерські медичні заклади. Корпоративні медичні заклади. Види медичної допомоги, на які не видаються ліцензії недержавним медичним закладам.

Змістовий модуль 2.

Тема 5 Етико-правові засади надання медичної допомоги в екстремальному стані

Надання невідкладної допомоги на різних рівнях надання медичної допомоги. Встановлення смерті при термінальному стані. Законодавчі акти про надання допомоги в екстремальному стані. Відповідальність осіб за несвоєчасне надання медичної допомоги в екстремальному стані. Надання медичної допомоги в екстремальному стані іноземним громадянам на території України.

Тема 6. Етико-правові проблеми смерті та еутаназії

Історичні аспекти етико-філософського поняття смерті. Етичні та медичні причини, що обумовлюють поняття про смерть. Етико-правові аспекти біологічної та клінічної смерті. Активна та пасивна еутаназія.

Тема 7. Етико-правові засади наукових досліджень та біомедичних випробувань

Визначення термінів: клінічне випробування, фази клінічних випробувань, клінічних випробувань, види побічних реакцій. Типове положення про комісію з питань етики. Обов'язки та права комісії. Склад комісії та порядок її роботи. Інформація пацієнтам (добровольцям) про клінічне випробування та одержання від них певної інформованої згоди. Відповідальність за незаконне проведення дослідів над людиною.

Тема 8. Етико-правові аспекти трансплантації тканин та органів.

Нормативно-правові документи з питань трансплантації на Україні. Міжнародна декларація відносно трансплантації людських органів. Визначення термінів: трансплантація, анатомічні матеріали, гомотрансплантанти та інші. Умови та порядок застосування трансплантації. Фінансування діяльності, пов'язаної з трансплантацією. Відповідальність за порушення встановленого законом порядку трансплантації органів та тканин людини.

Тема 9. Етико-правові аспекти психіатричної допомоги та використання психотропних засобів

Визначення термінів: психічні розлади, тяжкий психічний розлад, психіатрична допомога, психіатричний заклад. Презумпція психічного здоров'я. Види психіатричної допомоги, підстави та порядок її надання. забезпечення прав осіб при наданні психіатричної допомоги. Придбання наркотичних засобів, психотропних речовин. Відшкодування витрат на медичний огляд, медичне обстеження або лікування. Незаконне поміщення в психіатричний заклад. Відповідальність за незаконну видачу рецепта на право придбання невротичних засобів та психотропних речовин.

Тема 10. Етико-правові аспекти абортів та репродуктивних технологій

Умови та порядок застосування штучного запліднення та імплантації ембріона та методів їх проведення. Законодавство України про штучне переривання вагітності. Кримінальна відповідальність при примушуванні жінки до штучного переривання вагітності. Етичні та правові аспекти штучного запліднення, імплантації ембріону, застосування стерилізації, зміни статевої залежності. Законодавчі акти при народженні дитини.

Методи викладання, навчання:

Проблемні лекції.

Практичні заняття: бесіда, публічне обговорення питань тем курсу, виконання практичних завдань, пояснювально-ілюстративний метод, мультимедійна презентація, методи контролю і самоконтролю.

Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ): практичні завдання, електронна презентація на обрану тему наукової доповіді.

Форми контролю успішності навчання:

Контрольні заходи з перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу з дисципліни включають: поточний контроль, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ), підсумковий контроль.

Поточний контроль має на меті перевірку виконання завдань як аудиторної, так і самостійної роботи студентів та може проводитися в таких формах:

- перевірка підготовлених виступів, доповідей з тематики лекційних занять;
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на аудиторних заняттях;
- перевірка виконання завдань СРС.

Контроль виконання *ІНДЗ* здійснюється у формі перевірки практичних завдань, наукової доповіді на обрану тему з електронною презентацією.

Формою *підсумкового контролю* з навчальної дисципліни є *залік*.

Залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань.

Форма проведення заліку – електронне тестування. При проведенні *підсумкового контролю* у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в бібліотеці електронних курсів системи дистанційного навчання СУРА для перевірки знань студентів.

Рекомендована література:

1. Законодавство України про охорону здоров'я (збірник нормативно-правових актів). / Під редакцією В.Ф. Москаленка, В.В. Костецького- Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. - 464с.
2. Назар П. С., Віленський Ю. Г., Грандо О. А. Основи медичної етики. – К.: Здоров'я, 2002. – 344с.
3. Баєва О. В. Основи менеджменту охорони здоров'я: Навч-метод. посіб. – К.: МАУП, 2007. – 328 с.
4. Антологія біоетики / За ред. Ю. І. Кундієва. Львів: Бак, 2003. 592 с.
5. Комплексне програмно-цільове планування в охороні здоров'я на державному та регіональному рівнях / В. М. Пономаренко та ін. К.: Луганськ, 2003. – 239 с.
6. Пелешук А.П., Мусієнко Л.П. Етико-правові взаємовідносини лікаря та хворого. - К.: Здоров'я, 1999.-88 с.
7. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / за ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. К., 2000. 670 с.
8. Турак Й. А. Етичні та правові засади медичного втручання: З погляду лікаря-практика. Ужгород, 2002. 189 с.
9. Баєва О.В. Біоетика з основами медичної деонтології. - Хрестоматія. – Черкаси, 2007.
10. Баєва О.В. Етико-правові аспекти менеджменту медичного обслуговування. Курс лекцій. Черкаси, 2008.

Система оцінювання результатів навчання:

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Підсумкова оцінка (залік) виставляється на підставі суми накопичених балів студентом,

отриманих у ході поточного контролю, виконання індивідуального завдання.

Схема розподілу балів:

70 балів (поточний контроль)	30 балів (контроль виконання індивідуального завдання)
---------------------------------	---

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

45 балів (поточний контроль)	15 балів (контроль виконання індивідуального завдання)
---------------------------------	---

Накопичування балів з навчальної дисципліни під час *поточного* контролю відбувається під час оцінювання таких видів робіт:

- 1) участь у дискусіях, доповіді (презентації), виступи на практичних заняттях;
- 2) виконання практичних індивідуальних завдань;
- 3) усне опитування;
- 4) електронне тестування;
- 5) виконання завдань самостійної роботи;
- 6) участь у конференції за тематикою курсу.

Оцінка за семестр з дисципліни, з якої передбачений залік, виставляється після закінчення її вивчення (до початку екзаменаційної сесії) за результатами поточного та контролю виконання ІНДЗ (ваговий коефіцієнт – 0,3).

Залік отримує студент, який виконав всі види роботи, визначені в робочій програмі навчальної дисципліни й має достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 45 балів) та за контроль виконання ІНДЗ (не менше 15 балів).

Загальна семестрова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії і порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів під час усіх видів контролю здійснюється відповідно до затверджено в університеті «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень з навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти» (URL : <https://www.suem.edu.ua/normatyvni-dokumeny>).

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація,

фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності студенти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Етико-правові засади в галузі охорони здоров'я».

Політика щодо пропусків занять

Студенти мають відвідувати лекційні й практичні заняття. Відсутність студента на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку студентів і поліпшенню іміджу університету (факультету).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Студенти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Студент, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо студент не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.